

9. Expert mechanism on the rights of indigenous peoples: Resolution of the UN Human Rights Council 6/36 on 14 December 2007; URL: http://ap.ohchr.org/documents/E/HRC/resolutions/A_HRC_RES_6_36.pdf

10. Human rights and indigenous peoples: mandate of the Special Rapporteur on the rights of indigenous peoples: Resolution of the UN Human Rights Council 24/9 on 26 September 2013; URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G13/178/61/PDF/G1317861.pdf?OpenElement>

Саповський Б.Л.

студент,

Інститут прокуратури та слідства

Національного університету «Одеська юридична академія»

КОНФЛІКТ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ЯК ПРОБЛЕМА ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

Починаючи з давніх часів і до сьогодні людина створювала право і вона ж його тлумачила. Створювала право одні люди, а розуміли та інтерпретували його зовсім інші. Ми в рамках науки герменевтики (теорія розуміння) поглянемо на питання конфлікту інтерпретації як проблеми правозастосування.

Дослідженням даної проблеми займалися такі відомі вчені як Ю.М. Оборотов, П. Рикьор, П.М. Рабінович, Ю.В. Мелякова та інші.

Герменевтика є наукою яка покликана показати новий спосіб інтерпретації правових актів. Як визначав П. Рикьор: «Я називаю герменевтикою будь-яку дисципліну, яка розпочинається з інтерпретації, а слову інтерпретація я надаю його справжнього смислу: виявлення затаєного смислу в смислі очевидному» [5, с. 408]. Ми використаємо думку Ю.М. Оборотова щодо можливостей теорії герменевтики в межах застосування позитивістського підходу до тлумачення чи природно-правового [1, с. 83]. Бо перший, пов'язаний із буквальним тлумаченням тексту, а другий – з «духовним», пошуком призначення права. Ми погоджуємося з думкою Ю.М. Оборотова щодо заданого вектору дослідження проблеми. Разом з цим уточнимо проблематику цих підходів у правозастосуванні.

Канони герменевтики передбачають наявність герменевтичного кола: для розуміння цілого потрібно розуміти його частини, а для розуміння частин потрібно розуміти ціле [7, с. 20].

По-перше, застосовуючи лише позитивістський або природно-правовий підхід, ми зможемо побачити лише одну сторону права [4, с. 87]. Неповне розуміння права призводить до такого його застосування, яке матиме негативні наслідки. Розглядаючи право лише через текст або через «дух» чи призначення інтерпретатор приречений на однобічне уявлення про нього. Це уявлення спричинить також неповне розуміння як структури права, так і його взаємозв'язків. Тобто, як «сніговий ком»: спочатку він маленький, проте з

часом, набираючи оберти, стаючи все більше і більше, він поглине самого інтерпретатора.

По-друге, обмеження в позитивістському підході починається з самого інтерпретатора. Від того, наскільки він знає мову, якою написано право, семантики та контексту речень, слів, пунктуації залежить як саме інтерпретує текст особа. Навіть одна кома, яку інтерпретатор зрозуміє по-своєму, а не за задумом автора, створить наслідки, які неможливо передбачити. Наша думка ґрунтується на твердженні Р. Якобсона: «Хтось говорить дещо комусь про щось, спираючись на визначені правила – фонетичні, лексичні, синтаксичні, стилістичні» [5, с. 27]. Так і в нашому випадку, від внутрішніх навичок особи залежить і відповідна інтерпретація права в межах позитивістського підходу.

По-третє, обмеження в природно-правовому підході залежить від моралі інтерпретатора. Під мораллю Гегель розумів самовизначення волі індивіда, що виявляється в його намірах та уявленнях [2, с. 581]. Від того, яку він бачить мету та покликання права – буде залежати і інтерпретація останнього. Особливість моралі полягає в тому, що вона виражає внутрішню позицію індивіда, його вільне та самосвідоме вирішення того, що є добро і зло, справедливість і несправедливість, достойне (належне) і недостойне у вчинках так стосунках [2, с. 582]. Таким чином, право буде інтерпретоване як відображення моральних якостей інтерпретатора. Чи це матиме наслідком досягнення мети за якої проводиться інтерпретація? На нашу думку це залежить від поставленої мети. Коли метою є здійснення інтерпретації для особистих потреб – можливі позитивні наслідки. Особа інтерпретує право в рамках природно-правового підходу відповідно до своїх внутрішніх переконань. Так вона задовольнить особисті потреби. Коли метою є здійснення інтерпретації для потреб іншої особи – можливі як позитивні так і негативні наслідки. Бо внутрішні переконання інтерпретатора можуть не збігатися з переконаннями особи, для потреб якої здійснюють інтерпретацію.

На нашу думку застосування жодного підходу поодиноці є недоречним. Натомість, ми пропонуємо діалектику позитивістського та природно-правового підходу при здійсненні інтерпретації права. Але з однією суттєвою поправкою: залежно від ситуації, слід надавати невелику перевагу одному з підходів. Це ключ до входження в герменевтичне коло [3, с. 60].

Діалектика як вчення про єдність та боротьбу протилежностей [6, с. 171]. У випадку інтерпретації, діалектика позитивістського та природно-правового підходів покликана цією боротьбою підкреслювати кращі сторони кожного з підходів та прикривати гірші. Буквальне тлумачення тексту підкріплюється відчуттям «духу» права, його призначення. Це допомагає не тільки рухатися у вірному напрямку інтерпретації, а й врівноважувати дві сторони інтерпретатора. Бо, по-перше, інтерпретатор не зловживає буквальним тлумаченням тексту, на основі власних навичок. А по-друге, його моральні цінності, на основі яких відбувається інтерпретація «духу» покликання права, обмежується буквальним тлумаченням тексту. Такою є система противаг двох підходів.

Нарешті, чому потрібно надавати перевагу одному з підходів, і чому саме невелику, то відповідь на це запитання криється в природі діалектики. Дві сили постійно борються між собою (в нашому випадку два підходи) і

переможця нема і не має бути. Саме під час боротьби народжуються нові ідеї, нові теорії, нові течії. В нашому випадку мова йде про інтерпретацію, її завершену форму, котра ідеально підходить до вирішення конкретної ситуації. Тож, уявімо конкретну ситуацію. Особа здійснює інтерпретацію права. Застосовуючи діалектику позитивістського і природно-правового підходу вона не дозволяє жодному з них переважати. Це мало б мати наслідком нову інтерпретацію. Але такого наслідку не може бути, бо діалектика не передбачає переможця з двох сил які борються. В конкретній ситуації кожен з підходів буде мати свою кінцеву версію інтерпретації, яка не тотожна протилежному підходу. І в такому становищі опиняється особа – не знаючи в якому напрямку будувати інтерпретацію. Для цього ми і вказали, що залежно від ситуації, потрібно надавати перевагу конкретному з підходів. Притримуючись нашої рекомендації, особа, оцінивши який з них краще застосувати, будує нову інтерпретацію на основі інтерпретації обраного підходу. І тут ми використовуємо другу нашу пропозицію, щодо надання невеликої переваги. Якщо особа обравши один з підходів, інтерпретує право – кінцева інтерпретація несуттєво відрізняється від інтерпретації обраного підходу і не може претендувати на статус нової ідеальної інтерпретації. Використовуючи нашу пропозицію, та надаючи невелику перевагу одному з підходів, особа бере за основу інтерпретацію обраного підходу і паралельно коригує недоліки інтерпретації цього підходу протилежним.

В рамках даних тез ми зробили спробу розглянути конфлікт інтерпретацій як проблему правозастосування. Цей погляд ґрунтується на основі думки Ю.М. Оборотова. Продовжуючи її ми пропонуємо дещо зміщений фокус погляду на цю проблему завдяки висвітленим у тезах пропозиціям.

Список використаних джерел:

1. Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції: монографія / [Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.]; за ред. Ю. М. Оборотова. – Одеса: Фенікс, 2012. – 492 с.
2. Гуртієва Л. М. Поняття етичних основ процесу доказування у кримінальному судочинстві. / Людмила Миколаївна Гуртієва // Актуальні проблеми держави і права. – 2012. – № 67. – С. 578–584.
3. Креативність загальнотеоретичної юриспруденції: монографія / [Ю. М. Оборотов, В. В. Завальнюк, В. В. Дудченко та ін.]; за ред. Ю. М. Оборотова. – Одеса: Фенікс, 2015. – 488 с.
4. Мелякова Ю. В. Класична і неklasична парадигми епістемології права / Ю. В. Мелякова // Вісник Національного університету. – 2015. – № 3. – С. 85–101.
5. Рікер П. Конфлікт інтерпретацій. Очерки о герменевтике. – М.: Медиум, 1995. – С. 408.
6. Сепетий Д. П. Діалектика versus метафізика: переоцінка дилеми / Д. П. Сепетий // Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2006. – № 24. – С. 168–184.
7. Хайдеггер М. Феноменология и трансцендентальная философия ценности / М. Хайдеггер; пер. с нем. – М.: Cartel, 1996. – С. 18–106.